

Jina Ya Mtahiniwa		Nambari Ya Mtihani	
Jina Ya Shule		Namba Ya Shule	
Saini Ya Mtahiniwa		Tarehe	

KENYA JUNIOR SCHOOL EDUCATION ASSESSMENT

702/1 KISWAHILI LUGHA

Karatasi ya 1

MUHULA 2 2025

Muda: Saa 1 dakika 40

MAAGIZO KWA WATAHINIWA

1. Umepewa kijitabu hiki chenye maswali 50.
2. Jibu maswali yote kwenye karatasi ya majibu uliyopewa. Usijibu chochote kwenye kijitabu hiki.

JINSI YA KUTUMIA KARATASI YA MAJIBU

3. Tumia penseli ya kawaida, aina ya HB.
4. Hakikisha karatasi yako ya majibu ina:

NAMBARI YAKO YA MTIHANI

JINA LAKO

JINA LA SHULE YAKO

JINA LA SOMO

5. Weka karatasi yako ya majibu safi na usikunje.
6. Kwa kila swali, 1 – 50, umepewa majibu manne, A, B, C, D. Chagua jibu sahihi.
7. Kwenye karatasi ya majibu, onyesha jibu sahihi kwa kuchora kistari katika kisanduku chenye herufi uliyochagua kuwa jibu sahihi.

Mfano: Katika kijitabu cha maswali:

25. Orodha ifuatayo ni ya majina ya vitu vinavyopatikana katika mazingira yako. Ni jibu lipi lenye vitu vinavyotajwa na nomino za ngeli ya I-ZI?

A. kucha, sahani

B. kuta, ngoma

C. nyuta, kamba

D. pamba, taa

Jibu sahihi ni 'D'.

Jibu sahihi ni 'D'. Katika karatasi ya majibu, palipo na visanduku vinavyoonyesha majibu ya swali namba 25, chora kistari ndani ya kisanduku chenye herufi D.

25. [A] [B] [C] [D]

Chora kistari chako vizuri. Kistari chako kiwe cheusi na kisijitokeze nje ya kisanduku.

Kwa kila swali, chora kistari katika kisanduku kimoja tu, kati ya visanduku vinne ulivyopewa.

Kijitabu hiki kina kurasa 8 zilizopigwa chapa. Watahiniwa ni lazima wahakikishe kwamba kurasa zote za karatasi hii zimepigwa chapa sawasawa na kuwa maswali yote yamo.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali la 1 hadi la 6.

Mazingira yetu yanazidi kuharibiwa na shughuli mbalimbali za kibinadamu. Ukataji wa miti ovyo, uchafuzi wa maji na hewa, pamoja na utupaji taka usiofaa, ni baadhi tu ya mambo yanayochangia uharibifu huu. Athari za uharibifu huu ni kubwa na zinaweza kuathiri maisha yetu kwa njia nyingi. Ukataji wa miti husababisha mmomonyoko wa udongo, ukame, na kupotea kwa makazi ya wanyama na ndege. Miti husaidia kuhifadhi maji ardhini na kuzuia mafuriko. Pia, miti ni muhimu kwa ajili ya hewa safi tunayopumua kwani huchukua hewa chafu ya kaboni dayoksaidi na kutoa hewa safi ya oksijeni. Tunapokata miti ovyo, tunajiharibia mazingira yetu wenyewe.

Uchafuzi wa maji hutokea pale taka za viwandani na majumbani zinapomwagwa kwenye mito na maziwa. Maji machafu yanaweza kusababisha magonjwa kama vile kipindupindu na kuhara. Vilevile, viumbe hai wanaoishi ndani ya maji huteseka na hata kufa kutokana na uchafuzi huu. Ni muhimu kuhakikisha kuwa maji tunayotumia ni safi na salama.

Uchafuzi wa hewa unasababishwa na moshi kutoka kwa magari, viwanda, na moto unaowashwa ovyo. Hewa chafu inaweza kusababisha matatizo ya kupumua na magonjwa mengine ya mapafu. Watoto na wazee ndio wanaathirika zaidi na uchafuzi huu. Tunapaswa kutafuta njia mbadala za usafiri na uzalishaji ambazo hazichafui hewa.

Taka ngumu kama vile plastiki na chuma zikitupwa ovyo zinaharibu mandhari na zinaweza kuwa hatari kwa viumbe hai. Plastiki, kwa mfano, huchukua mamia ya miaka kuoza na inaweza kudhuru wanyama wanaomezwa na taka hizo. Ni muhimu kutafuta njia za kusaga taka na kupunguza matumizi ya vifaa visivyooza.

Sote tuna wajibu wa kulinda mazingira yetu. Serikali, mashirika, na wananchi wote wanapaswa kushirikiana katika juhudi za kuhifadhi mazingira kwa ajili ya vizazi vya sasa na vijavyo. Mazingira yakiharibika, maisha yetu yote yatakuwa hatarini.

1. Kulingana na kifungu, ni lipi linalochangia uharibifu wa mazingira?

- A. Ujenzi wa barabara na majengo mengi.
- B. Kuongezeka kwa idadi ya watu mijini.
- C. Ukataji wa miti ovyo na uchafuzi wa maji.
- D. Matumizi ya teknolojia mpya katika kilimo.

2. Kwa mujibu wa kifungu, kwa nini miti ni muhimu kwa mazingira?

- A. Hutoa mbao kwa ajili ya ujenzi.
- B. Huongeza rutuba kwenye udongo.
- C. Husafisha hewa na kuhifadhi maji.
- D. Ni makazi ya wadudu mbalimbali.

5. Kwa nini utupaji taka ngumu ovyo ni tatizo kwa mazingira?

- A. Huongeza uzalishaji wa mbolea asilia.
- B. Husababisha harufu nzuri katika miji.
- C. Huchukua muda mrefu kuoza na ni hatari kwa viumbe hai.
- D. Huweza kutumika tena kutengeneza bidhaa nyingine.

3. Ni athari gani za uchafuzi wa maji zilizotajwa kwenye kifungu?

- A. Kuongezeka kwa samaki baharini.
- B. Kupungua kwa mvua katika eneo husika.
- C. Kusababisha magonjwa na kuathiri viumbe hai.
- D. Kubadilika kwa rangi ya maji na kuwa safi.

4. Kifungu kinasema kuwa nani wanaathirika zaidi na uchafuzi wa hewa?

- A. Watu wazima wenye afya njema.
- B. Vijana wanaofanya mazoezi mara kwa mara.
- C. Watoto na wazee wenye matatizo ya kupumua.
- D. Watu wanaoishi karibu na mashamba makubwa.

6. Kifungu kinatoa wito gani kuhusu uhifadhi wa mazingira?

- A. Serikali ndio ina jukumu pekee la kulinda mazingira.
- B. Wananchi wa kawaida hawana nafasi katika uhifadhi.
- C. Ni muhimu kwa mashirika binafsi kujitolea zaidi.
- D. Sote tunapaswa kushirikiana kulinda mazingira.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali la 7 hadi la 12.

Kulikuwa na ndege mdogo sana aliyeitwa Hua. Hua alikuwa na manyoya ya rangi nyingi na sauti tamu sana. Alipenda sana kuimba na kuruka kutoka tawi moja hadi jingine. Siku moja, Hua alikuwa akiruka juu angani alipoona moto mkubwa ukiwaka msituni.

Hua alishangaa sana kuona moto ule. Aliona wanyama wengi wakikimbia huku na kule kwa hofu. Hua alihisi huzuni sana kuwaona wanyama wale wakiteseka. Alitaka kuwasaidia lakini alikuwa mdogo sana na hakuwa na nguvu za kuzima moto ule.

Akiwa amesimama juu ya tawi la mti mrefu, Hua alianza kuwaza jinsi angeweza kusaidia. Ghafla, alikumbuka kuwa karibu na msitu kulikuwa na mto mkubwa. Hua aliamua kwenda kwenye mto ule na kuchota maji kwa mdomo wake mdogo kisha kuyamwaga kwenye moto.

Hua aliruka haraka hadi kwenye mto. Alichota maji kwa mdomo wake mdogo na kurudi nayo kwa haraka hadi kwenye msitu. Alipofika juu ya moto, alimwaga yale maji machache aliyokuwa amechota. Kisha, akarudi tena mtoni kwa ajili ya kuchota maji mengine.

Hua aliendelea kufanya hivyo mara nyingi. Aliruka kwenda na kurudi bila kuchoka, akichota maji kidogo kidogo na kuyamwaga kwenye moto. Wanyama wengine walimwangalia Hua kwa mshangao. Waliona juhudi zake lakini walidhani kuwa alikuwa anapoteza muda kwani maji aliyokuwa akimwaga yalikuwa machache sana hayangeweza kuzima moto ule mkubwa.

Baada ya muda mrefu, mvua ilianza kunyesha kwa nguvu. Moto ule mkubwa ulianza kupungua polepole hadi ulipozimika kabisa. Wanyama wote walifurahi sana. Walimshukuru Hua kwa juhudi zake. Waligundua kuwa hata kama mtu ni mdogo, anaweza kufanya mambo makubwa kwa kujituma na kuwa na moyo wa kusaidia. Tangu siku hiyo, Hua aliheshimiwa sana na wanyama wote wa msitu.

7. Kifungu kinazungumzia nini hasa?

- A. Moto mkubwa ulioteketeza msitu wote.
- B. Urafiki kati ya Hua na wanyama wengine.
- C. Juhudi za ndege mdogo kuzima moto msituni.
- D. Mvua kubwa iliyonyesha na kuzima moto.

8. Hua alihisi vipi alipoona moto msituni?

- A. Alifurahi kuona wanyama wakikimbia.
- B. Alishangaa kuona ukubwa wa msitu.
- C. Alihisi huzuni kuwaona wanyama wakiteseka.
- D. Alipuuza moto ule kwa kuwa hakuwa karibu nao.

9. Hua aliamua kufanya nini ili kusaidia kuzima moto?

- A. Aliwaita wanyama wengine wazima moto.
- B. Aliruka juu sana angani kujificha moshi.
- C. Alikwenda mtoni kuchota maji kwa mdomo wake.

D. Alianza kuimba kwa sauti kubwa ili kuwatahadharisha wanyama.

10. Wanyama wengine walionaje juhudi za Hua?

- A. Walimsifu sana kwa ujasiri wake.
- B. Walidhani alikuwa anapoteza muda.
- C. Walimsaidia kuchota maji mtoni.
- D. Walimkejeli kwa kuwa alikuwa mdogo.

11. Ni nini kilichotokea baada ya Hua kujitahidi kwa muda mrefu?

- A. Wanyama wote walikimbia msitu.
- B. Moto ulizidi kuongezeka kwa nguvu.
- C. Mvua ilianza kunyesha na kuzima moto.
- D. Hua alichoka sana na kuanguka chini.

12. Ni somo gani tunajifunza kutokana na kisa hiki?

- A. Wanyama wakubwa ndio wanaweza kusaidea tu.
- B. Ni muhimu kukimbia pale panapotokea hatari.
- C. Hata mtu mdogo anaweza kufanya mambo

- makubwa kwa kujituma.
- D. Moto unaweza kuzimika wenyewe bila msaada wowote.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali la 13 hadi la 17.

Teknolojia imebadilisha sana maisha yetu katika karne ya ishirini na moja. Simu za mkononi, kompyuta, na intaneti vimekuwa sehemu muhimu ya maisha ya kila siku kwa watu wengi duniani. Mabadiliko haya yameleta faida nyingi lakini pia yamekuja na changamoto zake.

Moja ya faida kubwa ya teknolojia ni urahisi wa mawasiliano. Zamani, ilikuwa vigumu sana kuwasiliana na watu waliokuwa mbali. Lakini sasa, kwa simu za mkononi na intaneti, tunaweza kuongea na watu walio upande mwingine wa dunia kwa urahisi sana. Pia, tunaweza kutuma ujumbe mfupi, barua pepe, na kufanya mazungumzo ya video.

Teknolojia pia imerahisisha upatikanaji wa habari na elimu. Kuna taarifa nyingi sana zinapatikana kwenye intaneti kuhusu mada yoyote ile. Wanafunzi wanaweza kutumia intaneti kujifunza na kufanya utafiti kwa ajili ya masomo yao. Pia, kuna programu nyingi za elimu zinazopatikana kwenye kompyuta na simu za mkononi.

Katika sekta ya biashara, teknolojia imefungua fursa nyingi mpya. Watu wanaweza kununua na kuuza bidhaa na huduma kwa urahisi kupitia intaneti. Biashara zinaweza kutangaza bidhaa zao kwa wateja wengi zaidi kwa kutumia mitandao ya kijamii na tovuti. Hii imesaidia sana ukuaji wa uchumi. Hata hivyo, teknolojia pia ina changamoto zake. Moja ya changamoto kubwa ni tatizo la usalama wa taarifa. Kuna watu wabaya wanaojaribu kuiba taarifa zetu binafsi na kuzitumia kwa uhalifu. Ni muhimu kuwa waangalifu sana tunapotumia intaneti na kuhakikisha tunalinda taarifa zetu.

Changamoto nyingine ni athari za kiafya zinazoweza kusababishwa na matumizi mabaya ya teknolojia. Kukaa kwa muda mrefu mbele ya kompyuta au simu kunaweza kusababisha matatizo ya macho, maumivu ya shingo na mgongo, na hata matatizo ya akili kama vile msongo wa mawazo. Ni muhimu kutumia teknolojia kwa kiasi na kupumzika mara kwa mara.

Licha ya changamoto hizi, teknolojia inaendelea kuwa na mchango mkubwa katika maisha yetu. Ni muhimu kujifunza jinsi ya kuitumia kwa njia sahihi ili tuweze kufaidika na faida zake na kuepuka madhara yake.

13. Kifungu kinazungumzia nini hasa kuhusu teknolojia?

- A. Jinsi ilivyokuwa zamani kabla ya teknolojia.
- B. Aina mbalimbali za vifaa vya teknolojia.
- C. Faida na changamoto za teknolojia katika maisha yetu.
- D. Jinsi teknolojia inavyoharibu mazingira.

14. Ni faida gani ya teknolojia iliyotajwa kuhusu mawasiliano?

- A. Inafanya mawasiliano kuwa ghali zaidi.
- B. Inafanya mawasiliano kuwa magumu zaidi.
- C. Inarahisisha kuongea na watu walio mbali.
- D. Inapunguza umuhimu wa kuonana na watu.

15. Teknolojia imerahisishaje upatikanaji wa elimu?

- A. Kwa kufanya shule kuwa za mbali zaidi.
- B. Kwa kupunguza idadi ya vitabu vya kiada.
- C. Kwa kutoa taarifa nyingi na programu za kujifunzia kwenye intaneti.
- D. Kwa kufanya walimu wasiwe na kazi tena.

16. Ni changamoto gani ya teknolojia iliyotajwa kuhusu usalama?

- A. Watu wote wanaweza kuona taarifa zetu kwa urahisi.
- B. Kuna hatari ya watu wabaya kuiba taarifa zetu binafsi.
- C. Taarifa zote kwenye intaneti ni za kweli na salama.
- D. Simu za mkononi na kompyuta zinaharibika haraka.

17. Ni athari gani za kiafya zinazoweza kusababishwa na matumizi mabaya ya teknolojia?

- A. Kuongezeka kwa nguvu za mwili.
- B. Kuboreka kwa uwezo wa kuona vizuri.
- C. Matatizo ya macho, shingo, mgongo, na akili.
- D. Kuwa na usingizi mzuri na kupumzika vizuri.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali la 18 hadi la 20.

Familia ya Bwana Juma ina watoto watatu: Kaka, Dada, na Mdogo. Kila mtoto ana shughuli anayopenda kufanya wakati wa mapumziko. Kaka anapenda kucheza mpira wa miguu. Dada anapenda kusoma vitabu. Mdogo anapenda kutazama katuni kwenye televisheni. Jumatatu, Kaka hucheza mpira na rafiki zake shuleni kwa saa mbili. Dada husoma riwaya moja nzima. Mdogo hutazama katuni kwa muda mfupi kisha hulala. Jumanne, Kaka husaidia baba yake kufanya kazi shambani kwa saa tatu. Dada huandika barua kwa binamu yake. Mdogo hucheza na toy zake nje.

Jumatano, Kaka huenda kwenye maktaba kusoma vitabu vya historia. Dada huenda kumtembelea bibi yake. Mdogo huenda kucheza na watoto wenzake kwenye bustani. Alhamisi, Kaka huangalia mechi za mpira kwenye televisheni. Dada hufanya mazoezi ya kuimba na kwaya ya kanisa. Mdogo huchora picha kwa rangi. Ijumaa, Kaka huenda kuogelea kwenye bwawa lililo karibu. Dada huoka keki na mama yake. Mdogo husikiliza hadithi kutoka kwa babu yake.

Jumamosi, familia nzima huenda sokoni kununua mahitaji. Kisha hupumzika nyumbani. Jumapili, familia huenda kanisani asubuhi. Baada ya hapo, huenda picnic kwenye mbuga iliyo karibu.

18. Ni shughuli gani Kaka anapenda kufanya zaidi kulingana na kifungu?

- A. Kusoma vitabu vya historia.
- B. Kuangalia mechi za mpira kwenye televisheni.
- C. Kucheza mpira wa miguu na rafiki zake.
- D. Kusaidia baba yake kufanya kazi shambani.

19. Dada anatumia muda wake mwingi wa mapumziko kufanya nini?

- A. Kuoka keki na mama yake.
- B. Kuandika barua kwa binamu yake.
- C. Kusoma vitabu mbalimbali.
- D. Kufanya mazoezi ya kuimba.

20. Ni siku gani familia nzima hufanya shughuli pamoja nje ya nyumbani?

- A. Jumatatu.
- B. Jumatano.
- C. Jumamosi.
- D. Jumapili.

Soma kifungu kifuatacho kisha ujibu swali la 21 hadi la 25.

(Ni alasiri. Bi. Zawadi anatembea kuelekea nyumbani kwake akitoka kazini. Anamkuta jirani yake, Bw. Furaha, amesimama nje ya geti lake.)

Bi. Zawadi: (Akitabasamu) Bwana Furaha, habari za mchana?

Bw. Furaha: (Akijibu kwa furaha) Salama Bi. Zawadi. Umechoka?

Bi. Zawadi: Nimechoka kidogo lakini si sana. Vipi wewe? Unaonekana mwenye furaha sana leo.

Bw. Furaha: Kweli kabisa! Nimefurahi sana kwa sababu mtoto wangu amefaulu mtihani wake vizuri sana.

Bi. Zawadi: Hongera sana! Hiyo ni habari njema sana. Anaelimu gani?

Bw. Furaha: Anasoma kidato cha nne sasa. Alifanya vizuri sana katika masomo yote.

Bi. Zawadi: Hiyo ni vizuri sana. Unajivunia sana, siyo?

Bw. Furaha: Hakika! Ni furaha ya kila mzazi kuona watoto wao wakifanikiwa. Wako wapi watoto wako?

Bi. Zawadi: Wako ndani wanacheza. Walikuwa wakinisubiri nirudi kutoka kazini.

Bw. Furaha: Ni vizuri. Basi, ngoja nikuache upumzike. Nimefurahi kukutana nawe na kukushirikisha habari njema.

Bi. Zawadi: Asante sana Bwana Furaha. Nimefurahi pia kwa mafanikio ya mwanao. Tutazungumza zaidi baadaye. Karibu wakati mwingine.

Bw. Furaha: Asante sana Bi. Zawadi. Nakuaga.

21. Bi. Zawadi alimwuliza Bw. Furaha swali gani mwanzoni mwa mazungumzo?

- A. Unaenda wapi?
- B. Habari za mchana?
- C. Umefanya nini leo?
- D. Unafanya nini hapa?

22. Bw. Furaha alikuwa na furaha kwa sababu gani?

- A. Alikuwa amepata pesa nyingi.
- B. Alikuwa amepona ugonjwa.
- C. Mtoto wake alifaulu mtihani vizuri.
- D. Alikuwa amepata mgeni nyumbani kwake.

23. Bi. Zawadi alionyesha kufurahia habari za Bw. Furaha?

- A. Alikaa kimya bila kusema chochote.
- B. Alimpongeza Bw. Furaha kwa mafanikio ya mwanawe.
- C. Aliondoka haraka bila kusema lolote.
- D. Alimuuliza maswali mengi kuhusu mtoto wake.

Kifungu kifuatacho kina nafasi 26 hadi 35. Umepeva majibu manne hapo. Chagua jibu lifaalo zaidi kujaza nafasi.

24. Bw. Furaha aliposema "Unajivunia sana, siyo?", alikuwa akimaanisha nini?

- A. Anamwonea wivu Bi. Zawadi.
- B. Anadhani Bi. Zawadi ni mtu mwenye majivuno.
- C. Anatarajia Bi. Zawadi anajisikia fahari kwa mwanawe.
- D. Anamuuliza kama anajua kujivunia.

25. Ni neno gani Bw. Furaha alitumia kuaga mwishoni mwa mazungumzo?

- A. Kwaheri.
- B. Lala salama.
- C. Tutaonana.
- D. Nakuaga.

Siku hizi, watu wengi wanatumia mitandao ya kijamii kwa mambo mbalimbali. Ni njia rahisi ya kuwasiliana na marafiki na familia, kujifunza mambo mapya, na hata kufanya biashara. 26 , matumizi mabaya ya mitandao hii yanaweza kuwa na madhara makubwa.

Moja ya madhara hayo ni kupoteza muda mwingi. Watu wanaweza kukaa masaa mengi wakitazama video fupi au kusoma ujumbe 27 , badala ya kufanya kazi au masomo yao. Hii inaweza kusababisha matatizo katika maisha yao ya kila siku.

Pia, mitandao ya kijamii inaweza kuchangia 28 kuenea kwa habari za uongo. Watu wanaweza kushirikisha taarifa ambazo si za kweli bila 29 , na hivyo kusababisha taharuki au migogoro. Ni muhimu kuwa makini na kile tunachosoma na kushirikisha.

Zaidi ya hayo, kuna hatari ya kukutana na watu wabaya kwenye mitandao. Wanaweza kujifanya 30 watu wasio kuwa wao na kujaribu kuwadanganya au kuwaibia watu wengine. Ni muhimu kuwa waangalifu sana na watu tunaowasiliana nao mtandaoni.

Matumizi mabaya ya mitandao ya kijamii yanaweza pia kuathiri afya ya akili. Watu wanaweza kujisikia vibaya wanapooni maisha ya watu wengine 31 yanaonekana kuwa kamili kuliko yao. Hii inaweza kusababisha wivu, huzuni, na hata msongo wa mawazo. Ni muhimu kukumbuka kuwa kile tunachokiona mtandaoni siyo 32 uhalisia wote.

Kwa 33 , ni muhimu kutumia mitandao ya kijamii kwa busara. Tunapaswa kuweka 34 kwa muda tunaotumia mtandaoni na kuwa makini na taarifa tunazoshirikisha na watu tunaowasiliana nao. Tukifanya hivyo, tunaweza kufaidika na faida za mitandao hii 35 kuepuka madhara yake.

26. A. Ingawa	B. Kwa hiyo	C. Lakini	D. Halafu
27. A. muhimu	B. zisizo na maana	C. za kulisimua	D. nyingi
28. A. kuzuia	B. kuongeza	C. kupunguza	D. kuimarisha
29. A. kufikiri	B. kuandika	C. kusoma	D. kuangalia
30. A. kama	B. kuwa	C. si	D. ndio
31. A. ambavyo	B. ambao	C. kama	D. nani
32. A. kila	B. baadhi	C. wote	D. sehemu
33. A. kumalizia	B. kuanza	C. hivyo	D. tena
34. A. mipaka	B. sheria	C. adhabu	D. majukumu
35. A. na	B. au	C. wala	D. bali

Kutoka swali la 36 hadi la 50 chagua jibu sahihi.

36. Neno, *amani* katika sentensi, *Amani* ni tunu, ni nomino ya aina gani?

- A. Nomino ya kawaida.
- B. Nomino ya pekee.
- C. Nomino dhahania.
- D. Nomino ya wingi.

37. Chagua sentensi ambayo kitenzi kikuu kiko katika hali ya wakati uliopita timilifu.

- A. Watoto wanacheza mpira sasa.
- B. Mwalimu amefundisha somo hilo.
- C. Kesho tutasafiri kwenda Mombasa.
- D. Jana walikuwa wakiimba kwa furaha.

38. Ni sentensi gani inayoonyesha matumizi sahihi ya viambishi vya ngeli ya U-I kwa nomino *mlima*?

- A. Ule mlima ni mrefu sana.
- B. Ile mlima ni mrefu sana.
- C. Hili mlima ni refu sana.
- D. Hiyo mlima ni refu sana.

38. Chagua kielezi cha namna kutoka katika sentensi ifuatayo:

Aliendesha gari kwa haraka sana.

- A. Aliendesha
- B. gari
- C. kwa haraka
- D. sana

40. Ni methali gani inamaanisha kuwa *usimdharau* mtu kwa sababu ya udogo wake?

- A. Habari ndio hiyo.
- B. Haba na haba hujaza kibaba.
- C. Kila ndege huruka kwa bawa lake.
- D. Damu ni nzito kuliko maji.

41. Ukanusho wa sentensi, *Wameenda sokoni*, ni upi?

- A. Hawajaenda sokoni.
- B. Hawangeenda sokoni.
- C. Hawaendi sokoni.
- D. Hataenda sokoni.

42. Chagua sentensi ambayo imetumia vizuri kiunganishi *ama*.
- A. Alikula wali na nyama.
 - B. Atasoma ama ataandika.
 - C. Walicheza mpira kwa bidii.
 - D. Mama alikwenda kazini mapema.
43. Badilisha sentensi ifuatayo iwe katika hali ya udogo:

Mti mrefu umeanguka.

- A. Kijiti kirefu kimeanguka.
 - B. Miti mifupi imeanguka.
 - C. Kititi kirefu kimeanguka.
 - D. Vijiti virefu vimeanguka.
44. Chagua sentensi ambayo ina kivumishi cha sifa.
- A. Nimekunywa maji mengi.
 - B. Huyu ni mwanafunzi mzuri.
 - C. Watu watatu walifika jana.
 - D. Gari letu ni lile pale.

45. Ni sentensi gani iliyoandikwa kwa usahihi kwa kuzingatia alama za uandishi?

- A. Jana tulienda sokoni kununua matunda mboga na nyama.
- B. Jana tulienda sokoni kununua matunda, mboga na nyama.
- C. Jana tulienda sokoni kununua matunda mboga, na nyama.
- D. Jana tulienda sokoni kununua matunda, mboga, na nyama.

46. Sentensi, *Baba alimnunulia mama zawadi*, ina maana gani nyingine?

- A. Baba na mama walinunua zawadi pamoja.
- B. Baba alijinunulia zawadi kutoka kwa mama.
- C. Baba alimnunulia zawadi kwa ajili ya mama.
- D. Mama alimnunulia baba zawadi.

47. Chagua sentensi ambayo imetumia tashbihi.

- A. Juma ni simba jukwaani.
- B. Mtoto analia kama amelowa.
- C. Mlima unaongea nasi.
- D. Upepo unazungumza kwa upole.

48. Ni maana gani ya neno *laini*?

- A. Si ngumu. B. Si refu.
- C. Si pana. D. Si fupi.

49. Chagua sentensi ambayo kitenzi kiko katika hali ya mazoea.

- A. Mimi huenda shuleni kila siku.
- B. Jana nilienda shuleni.
- C. Kesho nitaenda shuleni.
- D. Ningali naenda shuleni.

50. Mwenzako anafanya kazi kwa bidii sana. Ni msemu gani unaweza kumwambia kumtia moyo?

- A. Pole sana.
- B. Hongera sana.
- C. Endelea hivyo hivyo.
- D. Usijali.

